

Národní registr nemocí z povolání (NRNP)

Aktuální stav registru a rekapitulace roku 2018

79. konzultační den skupiny pracovního lékařství, SZÚ

Jan Žofka

25. 4. 2019

Ústav zdravotnických informací a statistiky České republiky
Institute of Health Information and Statistics of the Czech Republic

Ohlédnutí za rokem 2018

- **K 30. 6. 2018 předána data do projektu EODS (Eurostat)**
European Occupational Diseases Statistics
 - Databáze nemocí z povolání za rok 2016
 - Sledované položky: stát, pohlaví, věk, status zaměstnanosti, ISCO, NACE, dg. dle MKN, závažnost, expoziční faktor
- **Od 1. 9. 2018 nový dodavatel pro provozní podporu aplikace NRNP**
Aktuálně realizovány následující úpravy:
 - Oprava systému vrácení k opravě, zpřístupnění provozovny
 - Oprava systému přidělování KHS
 - Úprava systému pro odhlašování nemocí z povolání
 - Oprava naplňování položek exportu dat (evidenční kód, noxa)
- **Revize NZIS - změna, rušení či doplnění sledovaných údajů**
 - Přejít od RČ na AIFO pro anonymní propojení se základními registry
 - Propojení s registrem KaPr
 - Propojení s IS LPZ

Kompletní metodika sběru dat NRNP

Nová metodika k NRNP: <http://www.uzis.cz/registry-nzis/nrnp>

1. Obsah hlášení

- Shrnutí změn, význam registru, legislativa, osoby podléhající hlášení, kdo má povinnost hlásit
- Rozsah sledovaných údajů o poskytovateli, pacientovi, zaměstnavateli, onemocnění, hygienickém šetření
- Přílohy: seznam položek, číselníky, kontroly, seznam NzP, EODS atd.

2. Uživatelská příručka

- Shrnutí změn, práce v prostředí JTP, základní popis ovládání
- Návod na vyplňování on-line webového formuláře pro všechny druhy rolí a příslušných funkcionalit
- Návod k funkcionalitě vytěžování dat NRNP
- Příloha: schéma stavů hlášení NzP

3. Technická specifikace

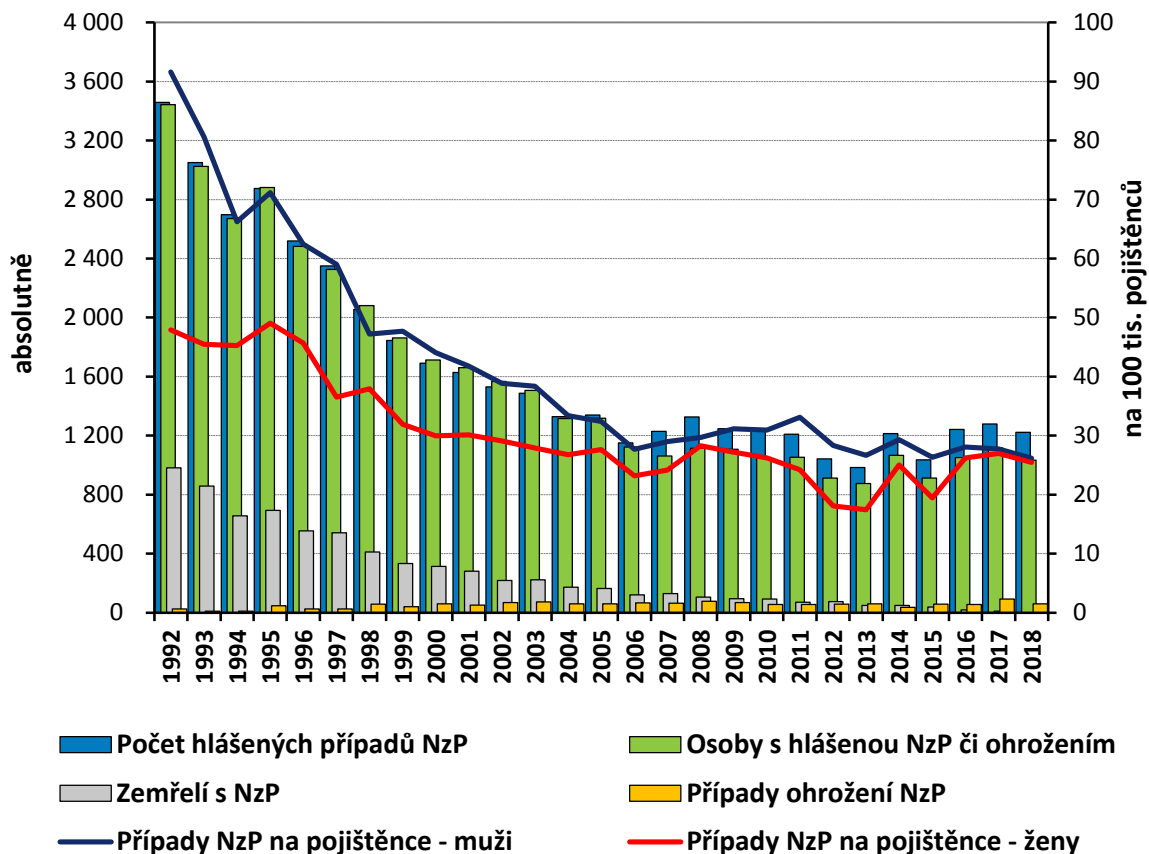
- Shrnutí změn, datový standard, JTP, Odkazy

4. Zabezpečení dat

- IT zabezpečení přenosu, proces vnitřního zpracování, poskytování dat, rozvoj registru dle eGovernmentu

Nemoci z povolání v ČR: vývoj incidence

Vývoj incidence hlášených nemocí z povolání v letech 1992–2018

Pokles výskytu nových případů nemocí z povolání (NzP) se od roku 2006 zastavil na úrovni **1 až 1,3 tisíce nových případů ročně**.

Rozdíl v incidenci NzP mezi pohlavími se od roku 2016 téměř eliminoval. V roce 2018 připadalo na 100 tisíc nemocensky pojištěných osob **25,5 hlášených NzP u žen** oproti **26,2 NzP u mužů**.

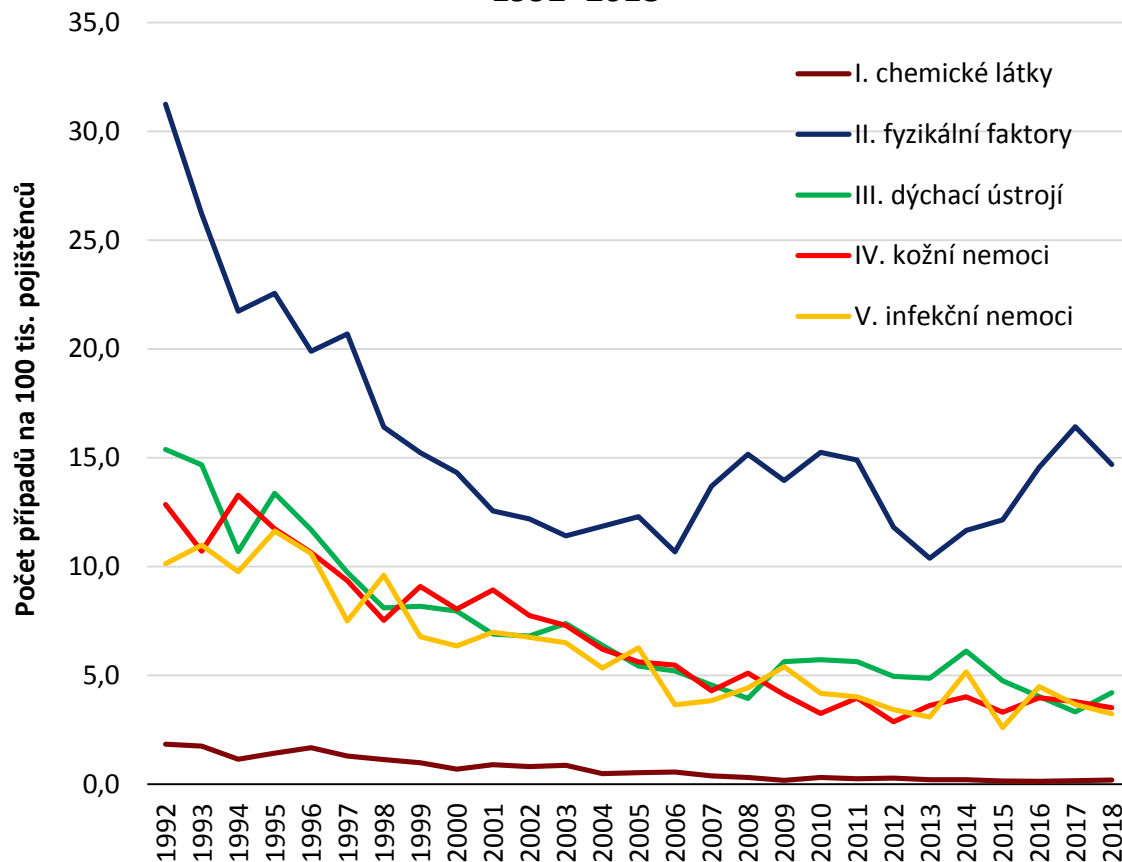
Zvýšil se výskyt více hlášených případů NzP připadajících na jednu osobu. **Na 100 osob připadalo průměrně 124 hlášených nemocí z povolání** v roce 2018.

Celkový počet hlášených NzP a ohrožení NzP **od roku 1992 se týká 42 tisíc osob**. Z toho **7,2 tisíc osob zemřelo** bez ohledu na příčinu a **922 případů bylo odhlášeno**. **Ke konci roku 2018 bylo v produktivním věku s dříve hlášenou NzP či ohrožením NzP 25 tisíc žijících osob**.

Zdroj: Národní registr nemocí z povolání, ÚZIS ČR

Nemoci z povolání v ČR: vývoj dle kapitol seznamu NzP

Vývoj incidence NzP dle kapitol seznamu nemocí z povolání v letech 1992–2018

Zdroj: Národní registr nemocí z povolání, ÚZIS ČR

Onemocnění, která mohou být uznána jako nemoci z povolání, jsou **taxativně vymezena Nařízením vlády č. 290/1995 Sb.**, kterým se stanoví seznam NzP ve znění pozdějších předpisů. Legislativní úpravy seznamu nemocí z povolání tak mohou mít zásadní vliv na vývoj incidence a mezinárodní srovnatelnost statistiky NzP, např. zvažované zahrnutí NzP páteře. Další zásadní vliv na výskyt NzP mají změny struktury zaměstnanosti v souvislosti s vývojem ekonomiky.

Seznam NzP obsahuje 6 kapitol – skupin nemocí. **Nejčastější jsou NzP způsobené fyzikálními faktory, které tvořily 57% NzP v roce 2018.** Na rozdíl od ostatních skupin NzP byl u nich v letech 2013-2017 zaznamenán **výrazný nárůst z 10,4 na 16,4 hlášení na 100 tis. nem. pojištěných osob.** VI. kapitola Seznamu NzP obsahuje ostatní vybrané faktory a není pro marginální význam uvedena.

Nemoci z povolání v ČR dle příčin, pohlaví a závažnosti

Incidence NzP dle příčin, pohlaví a závažnosti, průměr let 2016 až 2018

Příčiny NzP	Případy na 100 tis. pojištěnců			Podíl případů s trvalým omezením		
	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem
I. chemické látky	0,2	0,1	0,2	29 %	43 %	33 %
II. fyzikální faktory	17,4	15,8	16,6	17 %	9 %	13 %
III. dýchací ústrojí	5,7	2,1	3,9	70 %	15 %	56 %
IV. kožní nemoci	3,5	4,0	3,7	2 %	0 %	1 %
V. infekční nemoci	2,0	5,6	3,8	0 %	1 %	0 %
Případy NzP celkem	28,8	27,7	28,3	24 %	7 %	16 %

Incidence NzP dle odvětví ekonomických činností, průměr let 2016 až 2018

Kód	Název odvětví ekonomických činností	Podíl dle kapitol seznamu NzP					Případy NzP celkem		Podíl žen
		I	II	III	IV	V	abs.	v %	
29	Výroba motorových vozidel (kromě motocyklů), přívěsů a návěsů	0 %	83 %	4 %	12 %	0 %	186	14,2 %	76 %
05	Těžba a úprava černého a hnědého uhlí	0 %	44 %	52 %	3 %	0 %	123	9,3 %	0 %
25	Výroba kovových konstrukcí a kovodělných výrobků, kromě strojů a zařízení	1 %	72 %	3 %	23 %	1 %	119	9,0 %	25 %
86	Zdravotní péče	1 %	5 %	1 %	12 %	81 %	112	8,5 %	87 %
24	Výroba základních kovů, hutní zpracování kovů; slévárenství	0 %	83 %	10 %	7 %	0 %	70	5,3 %	9 %
28	Výroba strojů a zařízení j. n.	1 %	74 %	6 %	19 %	1 %	59	4,5 %	40 %
10	Výroba potravinářských výrobků	1 %	61 %	27 %	10 %	1 %	56	4,2 %	53 %
87	Pobytové služby sociální péče	0 %	7 %	0 %	2 %	91 %	51	3,8 %	93 %
27	Výroba elektrických zařízení	1 %	74 %	4 %	21 %	1 %	47	3,6 %	75 %
22	Výroba pryžových a plastových výrobků	1 %	72 %	10 %	16 %	0 %	46	3,5 %	73 %
Všechna odvětví celkem		1 %	59 %	14 %	13 %	13 %	1316	100 %	48 %

Zdroj: Národní registr nemocí z povolání, ÚZIS ČR

Dlouhodobě nejčastější skupinou nemocí z povolání jsou u obou pohlaví nemoci způsobené fyzikálními faktory (60 %) s incidencí **17 případů na 100 tisíc nemocensky pojištěných osob ročně**. Jedná se především o nemoci z dlouhodobého nadměrného jednostranného zatížení a nemoci z vibrační vznikající ve výrobě motorových vozidel, v kovovýrobě a při těžbě.

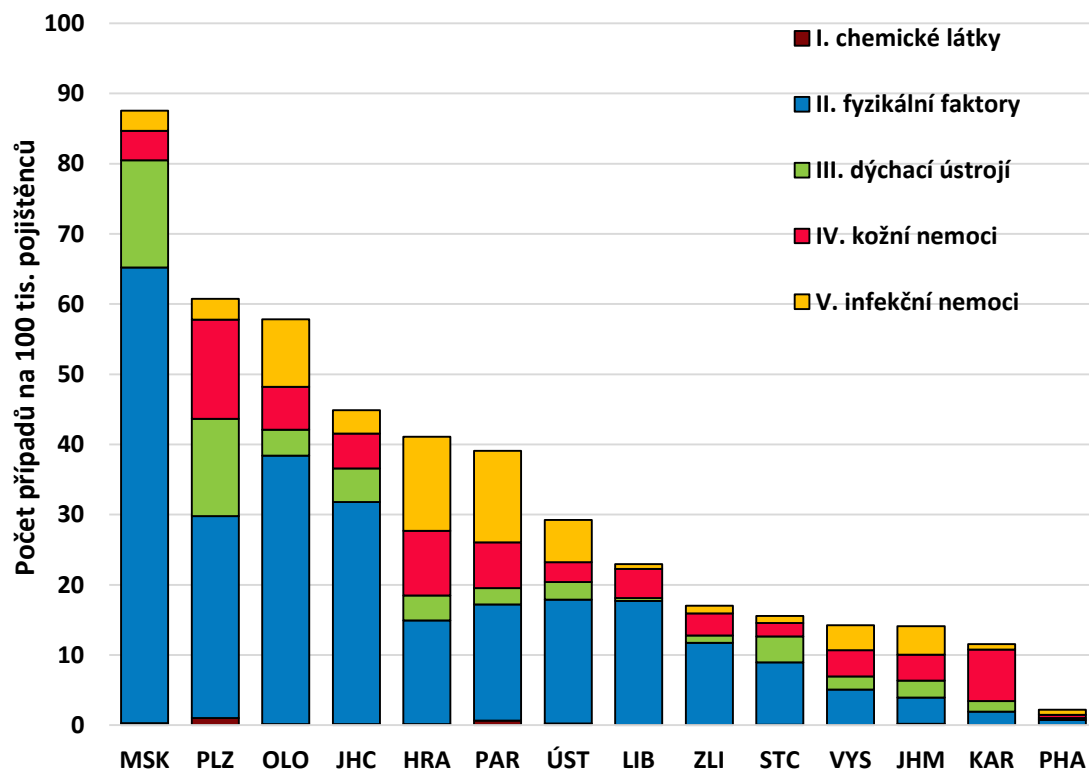
Druhou nejčastější skupinou (14 %) s **5,7 případy na 100 tisíc mužů** jsou nemoci z povolání dýchacího ústrojí. Jedná se nemoci s **vysokým podílem případů trvalého omezení pracovní schopnosti (70 %)**. Vznikají nejčastěji při těžbě. S útlumem ekonomické činnosti v této oblasti lze očekávat další pokles.

Druhou nejčastější příčinou NzP (13 %) jsou u žen s **5,6 případy na 100 tisíc žen infekční nemoci**. Nejčastěji vznikají v rámci zdravotní a sociální péče. Infekční NzP jsou krátkodobého charakteru.

Čtvrté nejčastější (13 %) jsou s **3,7 případy na 100 tisíc pojištěnců kožní nemoci z povolání** vyvolávané především působením chemických látek.

Nemoci z povolání v ČR: srovnání krajů

Incidence NzP dle kapitol seznamu nemocí z povolání v krajích ČR
průměr let 2016 až 2018

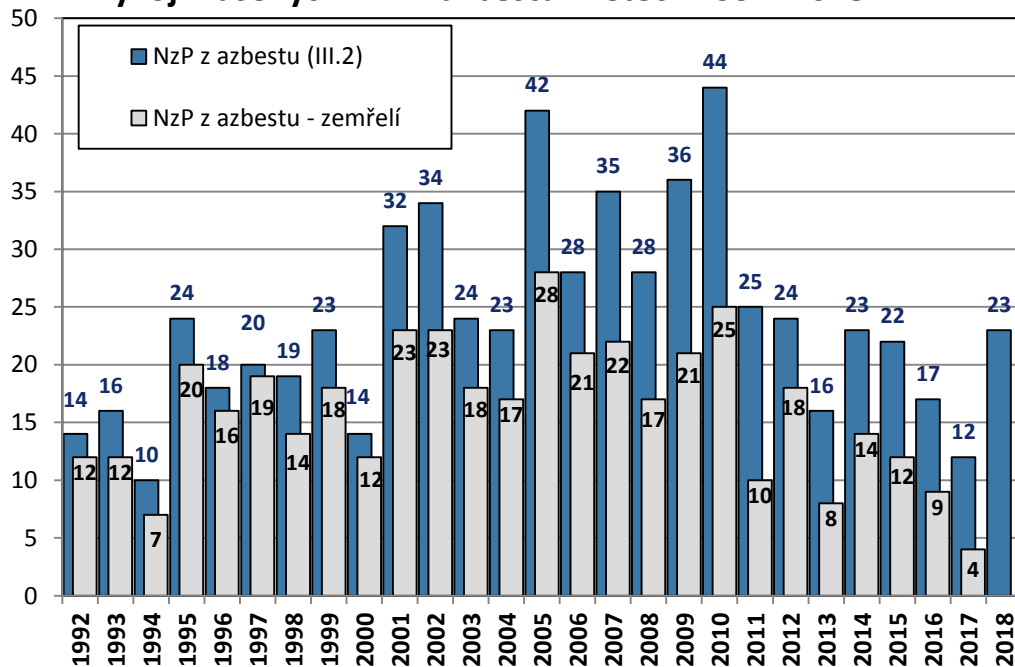

Zdroj: Národní registr nemocí z povolání, ÚZIS ČR

- V souvislosti se strukturou zaměstnanosti vznikají dlouhodobě nemoci z povolání nejčastěji v Moravskoslezském kraji s 88 případy na 100 tisíc nemocensky pojištěných osob. Dominují zde fyzikální faktory a NzP dýchacího ústrojí.
- Druhou nejvyšší incidencí NzP se vyznačuje s 61 případy na 100 tis. pojištěnců Plzeňský kraj, kde nejvíce mezi kraji dominují kožní nemoci z povolání.
- Nejvyšším výskytem infekčních NzP v přepočtu na pojištěnce se vyznačuje Královéhradecký (13,4) a Pardubický (13,0) kraj.
- Nejmenší výskyt NzP vychází díky struktuře zaměstnanosti u pracujících v Hl. m. Praze s 2,2 případy na 100 tis. pojištěnců.

Vývoj nemocí z povolání způsobených azbestem v datech NRNP

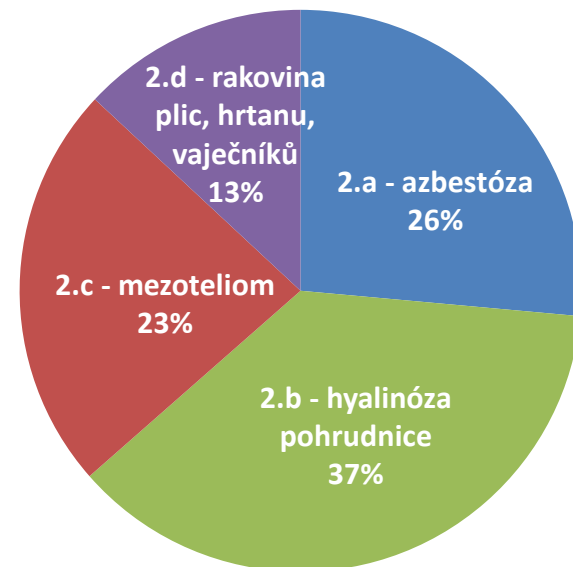
Vývoj hlášených NzP z azbestu v letech 1992–2018

- Od roku 1992 bylo hlášeno 646 případů NzP z azbestu, z toho 63% u mužů. V roce 2018 to bylo 23 případů, z toho 13 u mužů a 10 u žen.
- Výskyt NzP z azbestu od svého maxima 44 případů v roce 2010 poklesl na polovinu.
- Ze všech NzP způsobených azbestem od roku 1992 tvoří 37% hyalinóza pohrudnice, 26% azbestóza, 23% mezoteliom a 13% rakovina plic, hrtanu nebo vaječníků.
- Celkově s hlášeným NzP z azbestu v roce 2018 žilo 226 osob (35%)

III.2 – NzP z azbestu 1992-2018

Ukazatel	Muži	Ženy	Celkem
Počet NzP	408	238	646
Zemřelí s NzP	268	152	420
Žijící s NzP	140	86	226
Podíl žijících	34%	36%	35%

Zdroj: Národní registr nemocí z povolání, ÚZIS ČR

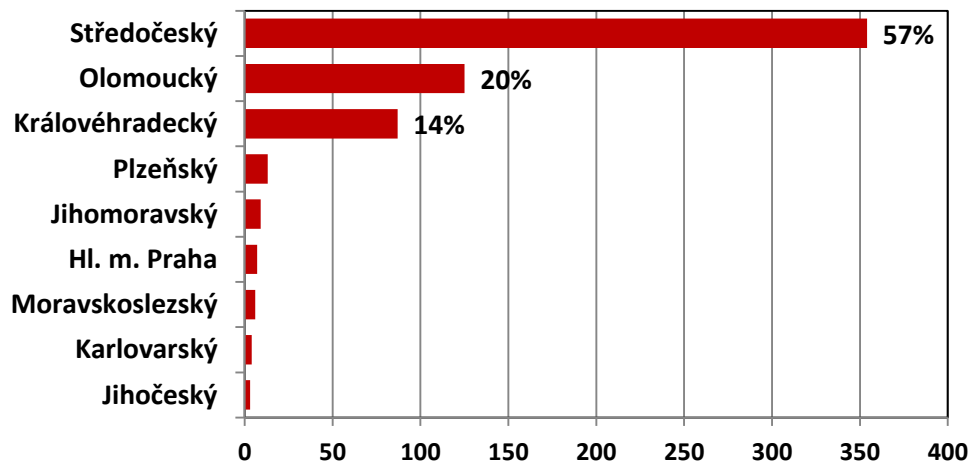
Nemoci z povolání dle místa expozice azbestu z dat NRNP z let 1994 - 2018

Počet hlášených případů NzP z azbestu v letech 1994-2018

Kraj expozice	Případy NzP z azbestu	
	absolutně	podíl
Hl. m. Praha	7	1%
Středočeský	354	57%
Jihočeský	3	0%
Plzeňský	13	2%
Karlovarský	4	1%
Ústecký	2	0%
Liberecký	-	-
Královéhradecký	87	14%
Pardubický	1	0%
Vysočina	1	0%
Jihomoravský	9	1%
Olomoucký	125	20%
Zlínský	2	0%
Moravskoslezský	6	1%
ČR neurčeno	2	0%
Celkem	616	100%
z toho v roce 2018		
Středočeský	15	65%
Olomoucký	5	22%
Královéhradecký	3	13%
Celkem	23	100%

- Nejvíce případů NzP způsobených azbestem vznikla od roku 1994 při práci u zaměstnanců ve Středočeském kraji, a to 354 hlášení (58%), dále 125 v Olomouckém kraji (20%) a 87 v Královéhradeckém kraji (14%).
- V roce 2018 bylo 15 případů NzP z azbestu hlášeno ve Středočeském, 5 v Olomouckém a 3 v Královéhradeckém kraji.

Pořadí krajů v počtu hlášených případů NzP z azbestu v letech 1994-2018

Zdroj: Národní registr nemocí z povolání, ÚZIS ČR

Děkuji za pozornost a spolupráci

- **Pro technické problémy týkající se fungování aplikace:**

Helpdesk ÚZIS – tel.: 222 269 999, email: helpdesk.registry@uzis.cz

- **Pro metodické dotazy:**

zástupce správce registru

Mgr. Jan Žofka, – tel.: 224 972 880, e-mail: jan.zofka@uzis.cz

zástupci zpracovatele registru

doc. MUDr. Pavel Urban, CSc. - tel.: 267 082 652, e-mail: pavel.urban@szu.cz

MUDr. As. Zdenka Fenclová, CSc. - tel. 224 964 526, e-mail: zdenka.fenclova@LF1.cuni.cz

administrátoři zpracovatele - tel.: 267 082 653, email: registrnzp@szu.cz

- **Užitečné odkazy**

Informace k NRNP na webu ÚZIS ČR

<http://www.uzis.cz/registry-nzis/nrnp>

Informace k NRNP na webu SZÚ

<http://www.szu.cz/publikace/data/nemoci-z-povolani>

Seznam poskytovatelů oprávněných k uznávání NzP

http://www.mzcr.cz/Verejne/obsah/poskytovatele-k-uznavani-nemoci-z-povolani_3706_5.html

- **Prezentace dat v rámci ÚZIS ČR**

Zdravotnická ročenka ÚZIS ČR - <http://www.uzis.cz/category/edice/publikace/rocenky>

Regionální reporting - <http://reporting.uzis.cz/>

Portál zdravotnických ukazatelů - <https://pzu.uzis.cz/>